

AMB UNA EXPOSICIÓ DE MATERIALS I UNA CANDIDATURA AL PREMI DE LES LLETRES VALENCIANES

Palàcios, en gran foli

L'obra dispersa i diversa de Josep Palàcios (Sueca, 1938) ha estat compilada per l'ajuntament del seu poble, on s'exposa, trenta anys després de la seua primera publicació, amb una clara intenció de reconeixement.

A instàncies de l'Ajuntament de Sueca, i probablement a pesar de l'escriptor, aquests dies s'ha inaugurat una mostra sobre l'obra de Josep Palàcios, encetada el 1957 i que durant molts anys més haurà de prolongar, per compromís amb l'ofici. L'exposició dels materials ha coincidit amb la publicació de dos llibres a propòsit de l'implicat i amb la decisió del consistori d'aquell poble, que és el seu, de proposar-lo com a candidat al Premi de les Lletres Valencianes.

El primer dels dos volums a què hem al·ludit, *L'obra de Josep Palàcios del 1957 al 1988*, considera la seua trajectòria literària i editorial, i fa un inventari de les seues realitzacions, faenes que ha efectuat Antoni Furió amb admirables resultats. L'altre llibre, també editat per la corporació municipal, *Dibuixos i escrits fets per a Josep Palàcios*, és de diversos autors: uns quants amics de l'escriptura i la plàstica, que li dediquen paraules i formes, i que van de Max Cahner a Joan Fuster o de Manuel Boix a Rafael Armengol, passant per una selecta nòmina.

L'obra de Palàcios, per damunt damunt, té tres perspectives: la creació, la traducció i l'edició, encara que alguna de les seues activitats excedeix les demarcacions insinuades. Molta obra diversa, diversificable i sintetitzable en una gènesi: la impressió. I amb un substrat ètic: fet a consciència.

Com a autor, Palàcios ha practicat el vers, la narració més o menys extensa i l'assaig. I una modalitat que l'erudició festiva sabrà a quin nom se circumscriu: la transcripció de pintura, d'aiguaforts i calcografies. No inventariarem els titulars perquè això ja ho ha fet Furió. En canvi, sí que en suggerirem uns quants sense intenció d'antologia: *Les quatre estacions* (1959), *Devastació de Tricomart* (1981) i *Frontissa* (1986), en poesia; i *La serp, el riu* (1986) i *Alfabet* (1987), en narrativa. Per l'any d'expedició, només els quatre últims localitzables. La part assagística està més dissolta: obres col·lectives, llibres de festes, carpetes de gravats, catàlegs, tríptics, enciclopèdies, revistes... Des d'allà ha mamprès temàtiques ben diferents: música, qüestió nacional, xilografia, i, sobretot, plàstica. No seré jo qui intentarà situar Palàcios en aquell corrent literari o en el d'ací o en el de l'altre costat, que això són ocupacions de laboratori. Palàcios és un fabricant exigent de literatura, amb ingredients exqui-

Palàcios, el dia de la inauguració, amb Fuster i Cebrià Ciscar.

sits, que no atén a les fluctuacions del mercat.

Pel que fa a la traducció, Palàcios ha transvasat una vintena de llibres d'una llengua a una altra. Del francès al català i al castellà, i del català al castellà. És qui respon d'un grapat d'obres de Fuster en versió espanyola, i d'haver familiaritzat Albert Camus als lectors catalans. Jean Marie Domenach, Arthur Nisin, Alfred Sauvy, Henri Arvon, Emmanuel Mounier, Henry de Montherlant i Jean Rostand, per exemple, han estat adaptats per la pupilla de Palàcios als càlculs de Fabra.

Com a editor, transcriptor i responsable de disseny, Palàcios s'ha produït colossalment des de la dècada dels 70. Roís de Corella, Sant Vicent Ferrer, Joanot Martorell, poetes satírics, poetes religiosos, epistolaris... I la gran empresa d'exhumar facsímils de la Decadència, junt amb Joan Fuster, des d'*Els sainets de Vicenteta*, de Bernat i Baldoví a *La creu del matrimoni*, de Déu sap qui. El llistat es dilataria quilomètricament. Únicament, convé anteposar la col·lecció recent «Alfabet», de moment, amb tres magnífics volums: *Cendres*, de Josep Franco i el pintor Enric Solbes; *El riu*, de Josep Palàcios i Manuel Boix, i *Obra Pia*, de Joan Fuster. En l'àmbit del disseny, la revista *Batllia*, amb Boix, dels números 1 al 4; *Revista de Catalunya*, i *Catalonia Review*; una quantiosa activitat en llibres de festes, i l'edició de luxe de l'Estatut d'Autonomia valencià, que és llàstima que la redacció no siga seua.

Els llibres de Palàcios tenen un inconvenient per al lector acostumat als circuits de distribució normals: l'autor

no solament escriu per a exigents, sinó que també edita per a maniosos. I ho fa pel seu compte: no ja perquè no es fie dels editors, sinó també perquè tampoc es fia de les condicions amb què se sol presentar el producte. Estem davant un maniàtic de la literatura, de la tipografia i dels papers Super Alfa, Biblos i altres artesanies de la casa Guarro. De sempre, però amb més èmfasi des del moment en què comença a col·laborar amb Manuel Boix. L'un i l'altre fan una addició d'intencions artístiques que se salden en gran foli, d'acabat miradíssim, preciosista, d'intencionada denominació d'origen *made in Ribera del Xúquer*. Fora dels que tenen el tresor a casa, els altres només hi han pogut arribar a través del catàleg ocasional, aspecte que dispersa certament l'obra de Palàcios. Tiratges numerats, edicions comarcals i locals, paper esporàdic, són circumstàncies que disgreguen el cos de la seua producció. Això confereix a Palàcios un cert aire marginal, que segurament no pretén. I si hi afegim la poca gana de notorietat del personatge, s'explica que, després de trenta anys d'estar en el negoci, és un desconegut per al lector general.

Josep Pla, en referir el cosmos immoble de l'*Homenot* Fuster, indicava: «una taula plena de papers, unes presatgeries amb llibres de totes mides, desordenats, diaris, revistes, unes cadires

i un tocadiscos que en aquell moment, i sota la mirada d'un jove molt ben vestit i de faccions pacífiques, plenes i correctes, reproduïa una música de Vivaldi. Fuster interrompé el disc i em presentà el seu company.

—Josep Palàcios, estudiant, autor d'un llibre de poesies, *Les quatre estacions*, molt notable.

Josep Palàcios em semblà un jove discretíssim, molt mesurat en la seva manera de parlar, més aviat eixut de paraules, d'un entregent molt agradable». El retratista Pla se'l va veure venir: «eixut de paraules».

Per sort, l'actitud de Palàcios muda quan se situa davant dels papers. En aquell moment té un silenci molt fèrtil, «molt notable», com apuntava més amunt Fuster, que ja sabia de quin color era la sintaxi que articulava l'autor de *Les quatre estacions*. La disposició de Palàcios no ha variat de forma remarcable des dels anys en què Pla va

«Un jove molt ben vestit», amb Espriu, Fuster i Isabel Mirete, senyora de Castellet.

relatar la situació. Ara, a l'edat de 50 anys, Palàcios encara té la incomoditat de l'estruc: amaga el cap i deixa l'obra a la intempèrie. «No vull dir res més que allò que he dit en els papers que he subministrat, i no m'ha servit per fer-me ric». Amb evasives com aquesta sol esquivar els que intentem abordar-lo, sempre sense èxit. I les coses com són: és complicat ser autor d'una obra tan superlativa i ser anònim, invisible. Això té molt de mèrit a les portes del segle XXI, i més encara en un país en què qualsevol autor d'obra discreta es pensa l'amo de la creació. En un horitzó d'egos desbordats, Palàcios, és capaç de dir que no existeix, però l'obra el delata. Si s'estenia l'exemple, els que vivim a expenses del que diuen els altres hauríem de buscar una altra ocupació. Però guanyaríem amb coses com les que fa Palàcios i que el lector haurà de compulsar. □